

Spalničky se vrací. Nemoc začíná jako viróza, ale může skončit i smrtí

Ona.idnes.cz, 10.3.2018

Případů spalniček nebezpečně přibývá. Choroba, která se před lety měla za „vyhubenou“, se od loňského roku objevuje u desítek lidí. Při zdravotních komplikacích přitom mohou být spalničky i smrtelné. Nejohroženější skupinou jsou děti do dvou let.

V uplynulých letech se spalničkami nakazili vždy jen jednotlivci, ovšem loni se v Moravskoslezském kraji objevila největší epidemie za posledních dvacet let – onemocněla více než stovka dětí i dospělých. A v Praze je letos za dva měsíce více případů než za uplynulé dva roky.

„Hlavní příčinou je klesající proočkovanost v Evropě,“ řekl iDNES.cz docent Rastislav Maďar, vedoucí Ústavu epidemiologie a ochrany veřejného zdraví Lékařské fakulty Ostravské univerzity a rovněž předseda Koalice pro podporu očkování. Dodal, že někteří rodiče pro své děti očkování rovnou odmítají. Jiní se sice tváří, že nejsou proti očkování, ale opakovaně se mu vyhýbají. Třeba když těsně před stanoveným termínem nepravdivě tvrdí, že je jejich potomek nemocný.

Podle docenta Maďara přitom spalničky mohly globálně prakticky vymizet „Pokud by se podařilo udržet po několik let proočkovanost alespoň 95 procent, mohli bychom je celosvětově vymýtit a přestat proti nim očkovat. Tomu ale odmítači očkování paradoxně brání,“ konstatuje Maďar.

„Vzorem nám teď může být celý americký kontinent, kde od severu až na jih spalničky očkováním eliminovaly. Obyvatelé rozvojových zemí Střední nebo Jižní Ameriky se tak v tomto kontextu teď paradoxně mohou bát obyvatel vyspělé Evropy,“ dodal.

Kašel, horečka a vyrážka

Spalničky provází na počátku příznaky jako mnoho jiných virových infekcí, tedy kašel, rýma, zánět spojivek, zvýšená tělesná teplota až horečka šplhající ke 40 stupňům. Časem se ovšem za ušima a na zátylku objevuje vyrážka, která postupuje přes obličej a krk směrem dolů na trup a končetiny. Současně se zvětšují mízní uzliny, může nastoupit průjem, nechutenství.

Podle Rastislava Maďara z ostravského Ústavu epidemiologie a ochrany veřejného zdraví není problém diagnostikovat spalničky ještě před tím, než vyskočí typická vyrážka. „Jen musí lékař při výskytu příznaků virózy myslet i na to, že může jít o spalničky,“ upozorňuje Maďar.

Neočkované chrání očkování. Ale když onemocní, může to skončit smrtí

Připomněl, že u spalniček má dětský pacient kvůli postižení horních dýchacích cest a očí uplakaný výraz v obličejí. „A když se podíváme do úst, na jejich sliznici naproti stoličkám jsou typické bledé skvrny na zarudlém podkladu. Ty už vedou diagnostický proces

specificky ke spalničkám,“ vysvětluje odborník. Následný odběr krve a test pak potvrdí tuto diagnózu.

Poměrně typické jsou pro nemoc rovněž místa, kde se objevuje výsev vyrážky a jak postupuje po těle. V obličeji a na zádech přitom vyrážka často splývá. Obvykle na těle přetrvává zhruba týden, pak začíná ustupovat.

Zánět mozku i smrt

Součástí nekomplikovaného průběhu spalniček je zánět průdušek. Existují však i různé komplikace, které mohou zhoršit zdravotní stav pacienta. Patří mezi ně zápal plic a dokonce i zánět mozku.

„Nejvíce obávanou komplikací je takzvaná subakutní sklerotizující panencefalitida, což je vzácný, ale vždy smrtelný následek spalničkové nákazy, který se typicky objevuje až po šesti či sedmi letech po předchozí infekci. Rizikovým faktorem je prodělání spalničkové infekce do dvou let věku, kdy ještě imunitní systém není úplně zralý. Je to vlastně pomalá postinfekční virová nákaza centrálního nervového systému s mimořádně nepříznivou prognózou a fatálním koncem za několik let od nákazy,“ upozorňuje docent Rastislav Maďar.

Dodal, že nejvíce nebezpečné jsou spalničky právě pro kojence a děti do dvou let věku, případně pro další lidi s oslabenou imunitou. Komplikace může způsobit i nákaza těhotné ženy v prvních dvanácti týdnech gravidity – může potratit.

Dlouhodobá ochrana

Specifický lék proti spalničkovému viru neexistuje, tlumí se jen příznaky, které nemoc způsobují, tedy například horečka. „Pacientům s oslabenou imunitou se mohou podat antivirotika. Po prodělané spalničkové infekci již druhá nákaza v životě nehrozí, postinfekční imunita chrání celý zbytek života,“ říká Maďar.

Dodává, že případná hospitalizace pacientů v nemocnici záleží na klinickém stavu. Spalničky jsou však vysoce infekční a vždy je nutná přísná izolace nemocného. „Pacient je infekční čtyři dny před a čtyři dny po nástupu vyrážky,“ připomíná lékař.

Ideální ochranou je podle něj očkování. Je dlouhodobé, byť přesná délka imunity není přesně stanovená. V dospělosti si ale každý může nechat ověřit hladinu ochranných protilátek testem z krve a případně se nechat přeočkovat.

„Za zmínku stojí, že očkování proti spalničkám bylo zahájeno v roce 1969, starší ročníky, pokud nákazu neprodělaly, nejsou proti nim chráněné. Následně se v letech 1970 až 1975 aplikovala jen jedna dávka spalničkové vakcíny, ani ochranu těchto ročníků nelze po tak dlouhé době považovat za dostatečnou,“ upozorňuje Maďar.

Takzvaná postvakcinační imunita však v průběhu desetiletí klesá postupně u všech, přičemž tempo může být různé. Přesně to ovšem určí až zmiňovaný sérologický test na protilátky.

Zdroj:

https://ona.idnes.cz/jak-poznat-spalnicky-priznaky-a-lecba-spalnicek-f5s-/zdravi.aspx?c=A180308_111055_zdravi_pet